REHABILITACIJA SRPSKOG ZLOČINCA DRAŽE MIHAILOVIĆA

Autor: Mr. Sadmir Karović

Pokušaj rehabilitacije u formi revizije sudskog postupka protiv četničkog vođe i komandanta Dragoljuba-Draže Mihailovića u susjednoj nam Srbiji, posljednjih dana je izazvao brojne polemike, kako na prostoru unutar Srbije, tako i u zemljama okruženja gdje je njegov lik i djelo dobro poznato od ranije. Poznato je da je vođa četničkog pokreta nakon rata od strane jugoslovenskih vlasti osuđen na smrt zbog saradnje sa okupatorom, izdaje i ratnog zločina, nakon čega je strijeljan 1946. godine. Na temelju zahtjeva Dražinog unuka Vojislava Mihailovića u septembru 2010. godine započeo je postupak rehabilitacije pred višim sudom u Beogradu.

Ono što je neosporno jeste da je ovaj cjelokupan proces rahabilitacije bez historijske osnove i odraz jedne ideologizacije historijskih činjenica gdje pravda i nauka ponovo poprima ideološku orijentaciju. Naknadna revizija historijskih činjenica vjerovato je interes državne politike koja je u sadašnjem sastavu na sceni. Ovaj proces se ne može promatrati isključivo kao unutrašnja stvar Srbije, sa obzirom na ulogu četničkog pokreta i principe po kojima je djelovao na području BiH i Hrvatske a samim tim i nesagledive i dugoročno štetne posljedice koje su nastale kao rezlutat takvog djelovanja. Malo ko je očekivao da će nakon Presude Međunarodnog suda pravde u Hagu iz 2007. godine, kojom je utvrđena odgovornost države Srbije za ne sprječavanje izvršenja genocida u Srebrenici u julu 1995. godine, u XXI vijeku doći na red revizija i preispitivanje historije u cilju rehabilitacije Dragoljuba Mihailovića i eventualnog dokazivanja njegove antifašističke orijentacije. Ovaj čin predstavlja direktan atak na humanost i plemenite ljudske vrijednosti jer će sasvim sigurno na području BiH negativno uticati na povjerenje i suživot, proces pomirenja, povratak prognanih u svoje domove i dodatno ohrabriti destruktivne snage da istraju u svojim namjerama. Također, ovaj proces je u suprotnosti sa opštepriznatim evropskim vrijednostima Vjerovatno je cilj cjelokupnog postupka rehabilitacije da se dokaže da su raspoložive historijske činjenice netačne, izmišljene odnosno da je četnički vođa humanista, antifašista, da je poštovao ljudska prava i slobode...

Jedan od najznačajnih argumenata kojeg navode a koji ide u prilog navedenom procesu rehabilitacije i revizije sudskog procesa jeste nefer suđenje, dijeljenje pobjedničke pravde, nepoštivanje zakonom propisane procedure i dr. Međutim, ovo su pitanje procesne prirode koja nisu kao takva karakteristična samo za ovo suđenje već i za druge procese u Evropi, pogotovo kada je u pitanju bila komanda odgovornost.

Svjesno, namjerno i planski se zanemaruju i ignoriraju druge relevantne činjenice sa terena koje su puno bitnije a to su izvršeni masovni zločini četničkog pokreta u II svjetskom ratu. Takvih primjera je nažalost jako puno (npr. Istočna Hercegovina, Bileća, Foča, Višegrad....). Genocidni elementi prisutni u djelovanju četničkih vojnih formacija za vrijeme II svjetskog rata su više nego evidentni, kako u objektivnom, tako i u subjektivnom smislu. Uloga i djelovanje ovih vojnih formacija najbolje prikazuje akcija kada su snage Limsko-sandžačkih četničkih odreda pobile na području pljevaljskog, čajničkog i fočanskog sreza oko 1200 odraslih muslimana i 8000 žena,

djece i staraca. [1]
Ukoliko se ovome doda i svirep način pogubljenja (klanje kamom)[2] koji je bio karakterističan za ove vojne formacije onda zaista ovaj proces nema nikakvog smisla. Oživljavanje četničke ideologije usmjerene na stvaranje Velike Srbije koja je u različitim historijskim periodima nanosila samo katastrofalne, dugoročne i nesagledive posljedice predstavlja korak unazad i stvara pesimističan pogled na dobrosusjedsku saradnju.

U periodu kad se očekuje afirmacija ljudskih prava i sloboda, prije svega zaštita čovjeka kao pojedinca, kao i pronalaženja efikasnih mehanizama zaštite kako na međunarodnom, tako i na nacionalnom nivou, ovaj proces može biti jedan od faktora destabilizacije i poremećaja međudržavnih odnosa u regionu. Uvažavajući činjenicu da su posljedice nedavno izvršenog genocida u Srebrenici nad Bošnjacima-muslimanima[3] kao konvencijski zaštićenom ljudskom grupom duboko urezane u sjećanje preživjelih žrtava, ovaj proces će dodatno unijeti nemir, zabrinutost i osjećaj beznađa kada je u pitanju prevencija svih oblika destruktivnih ponašanja.

Fussnote:
[1]S. Čampara, F. Kovač, Izdaja i zločin, novi dokumenti o ustaškom, četničkom i partizanskom pokretu, Sarajevo, 2010, str 227.
[2]U jednoj od depeša se navodi „Ovo likvidiranje-ubijanje ima biti isključivo klanje kamom-koljite jer treba štedeti municiju“ sačinjena neposredno prije zločina u Foči 1942. godine, detaljnije vidi „Genocid nad muslimanima 1941.-1945. godina“, zbornik dokumenata i svjedočenja, V. Dedijer, A. Miletić, Svjetlost, Sarajevo, 1990.
[3] Presuda Žalbenog vijeća u predmetu Krstić, IT-98-33-A, 19.04.2004.